

Фединяк О. Р.

вчитель Войнилівського ліцею

Войнилівської ОТГ

смт. Войнилів Калуського району

Івано-Франківської області

Родзень Софія

учениця 10-го класу

Войнилівського ліцею

Войнилівської ОТГ

смт. Войнилів

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У СУЧАСНІЙ ШКІЛЬНІЙ ХІМІЧНІЙ ОСВІТІ

Зміни, які відбуваються у сучасному педагогічному житті, соціально-культурній сфері, інформатизованість відносин зумовлюють необхідність зміни змісту освіти до сучасних вимог та потреб суспільства. Тому все більше вчених та педагогів прибігають до поняття «компетентнісний підхід».

Що ж це таке? Звідки взяло свій початок даний термін?

Поняття «компетентнісний підхід» розроблений американськими вченими в 60-х роках минулого століття.

Підхід – це сукупність способів, прийомів у навчанні, розгляд чого-небудь (явищ, об'єктів, процесів) та вплив на кого-небудь.

При «хімічному компетентнісному підході», будемо керуватися визначенням В.В.Маткіна, який вважає, що «підхід» є особливою формою пізнавальної і практичної діяльності людини (учня) і може розумітися як аналіз педагогічних явищ під певним кутом зору, як стратегія дослідження освітнього процесу.

На нашу думку, компетентнісний підхід сучасного учня орієнтований на всебічно розвинуту людину у хімічній сфері, яка здатна використовувати свої

теоретичні знання на практиці, освіченої особистості здатної до постійного вдосконалення, самоосвіти, прийняття креативних рішень.

Сучасний хімічний компетентнісний підхід у школі спрямований на розвиток та вдосконалення різних видів компетенцій та компетентностей.

Щоб зрозуміти, що означають ці новітні слова, ми заглянемо у великий тлумачний словник сучасної української мови, де чітко вказано, що:

- **компетенція** – гарна обізнаність із чим-небудь; коло повноважень певної організації або особи;

- **компетентний** – це той, який має достатній рівень знань в якій-небудь галузі; кваліфікований, ґрунтується на знанні, з чим-небудь гарно обізнаний, тямущий.

Отже, з даного визначення ми бачимо, що сучасний учень повинен насамперед бути добре обізнаний в сфері «хімії», як предмету шкільної програми.

Розглянемо, які ж методи сучасного компетентнісного підходу можна використовувати в шкільній хімічній освіті:

1) **хімічне мислення** як розуміння взаємозв'язку матеріальних об'єктів реальної дійсності за схемою; загальна організація речовини, знаходження в пригоді, застосування та вплив на навколишнє середовище різноманітних речовин;

2) **хімічна грамотність** – вміння записувати різні види хімічних формул речовин, схеми рівнянь, знаходити необхідну хімічну інформацію та використовувати її, проводити та прогнозувати результати даних перетворень;

3) **хімічна відповідальність** – усвідомлення значення різноманітних хімічних речовин і матеріалів у життєдіяльності людини та в існуванні довкілля;

4) **хімічна кмітливість** – вміння швидко, правильно, а головне безпечно використовувати свої хімічні знання у міжпредметних зв'язках.

Одним із методів компетентнісного підходу є використання ІКТ. Сучасні інформаційні технології сприяють учневі розвитку інтелектуальних і творчих здібностей, підвищують ефективність засвоєння навчального матеріалу, так як задіяні всі канали сприйняття учнів – зоровий, механічний, слуховий, емоційний.

Використання комп'ютера з мультимедіа є на сьогодні невід'ємним компонентом у сучасній хімічній шкільній освіті. Дуже корисним для навчального процесу є звернення учнів до ресурсів Інтернету для створення проектів, використання відео курсів, дистанційного навчання, використання електронного тестування, електронного репетитора.

У сучасній шкільній хімічній освіті з боку інформаційних технологій часто стало використання:

- **мультимедійних презентацій**, які забезпечують наочність, що сприяє комплексному сприйняттю й кращому запам'ятовуванню матеріалу. Запитання вчителя (наприклад, що поєднує ці фотографії? де ми використовуємо дані розчини у нашому житті?) спонукають учнів висловлювати свої думки, нові ідеї тощо.

- **проектних технологій** – зумовлюють в учнів пошукові інтереси в хімічній галузі освіти; розвиток критичного мислення, завдяки якому сучасна молодь вчиться виділяти головне в навчальному матеріалі, розв'язувати проблемні ситуації, вести діалог. Оскільки, хімія має великий потенціал для створення таких ситуацій, під час яких утруднення спонукають аналізу, прийняття рішень на основі теоретичних знань, практичних досліджень та життєвих ситуацій.

Для розвитку предметних та ключових компетентностей найбільш придатні такі види хімічних проектів, як:

- **рольові (ігрові) проекти**: учасники виконують певні ролі, зумовлені змістом і характером проекту; це можуть бути учасники виробничого процесу: науковці, технологи, фармацевти, інженери; ступінь творчості тут дуже високий, результати виявляються після завершення проекту;

- **інформаційні проекти**: спрямовані на збір інформації про певний об'єкт, явище, їх аналіз і узагальнення фактів; результат – презентація;

- **прикладні проекти**: відрізняються чітко продуманим результатом діяльності учнів, орієнтованим на соціальні інтереси самих учнів.

Ну, і звичайно під час вивчення хімії важливе місце займає **хімічний експеримент**. З боку компетентнісного підходу завдяки ньому учні:

- формують основні види пізнання, методи навчання і наочності;
- розвивають експериментальний характер хімічної науки демонстраційні експерименти, лабораторні дослідження, і найцікавіше – домашні дослідження);
- використовують експерименти ужиткового характеру (засоби побутової хімії, харчові продукти, лікарські препарати з успіхом замінюють реактиви та наближають до життєвої практики);
- удосконалюють пізнавальні здібності, спостережливість, вміння робити узагальнюючі висновки.

Наведу один з прикладів формування на уроках хімії предметних хімічних компетенцій. Так, при вивченні теми «Вуглеводи», ми з учнями дискутували чи варто вживати велику кількість соку протягом дня?

В ході дискусії учні прийшли до висновку про те, що властивості речовин ми повинні чітко знати, для подальшого їх вживання. Така робота для учнів сприятиме усвідомленню цілей навчання і окреслить їх готовність та здатність застосовувати знання і вміння в різноманітних життєвих ситуаціях.

Таким чином, хімічна компетентність, як специфічна предметна є важливою складовою загальних компетентностей сучасної молодої людини, випускника школи. Така підготовка учнів сприятиме усвідомленню учнями цілей навчання і окреслить їх готовність та здатність застосовувати знання і вміння в різноманітних життєвих ситуаціях.

Отже, предметна хімічна компетентність учнів є складником плюсової компетентності у природничих науках і технологіях. Володіння хімічною компетентністю означає здатність учнів мислити і діяти з позицій світоглядних орієнтацій і ціннісних установок, сформованих у процесі навчання хімії.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бабік Н.В. компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз / Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / За загальною редакцією О.В. Овчарук, - К. : «К.І.С.», 2004. – с. 45-50
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред.. В.Т.Бусел – К. : Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002 – 1440 с.
3. Загнибіда Н.М.. Метод проектів на уроках хімії. Видавництво «Ранок», Тернопіль – Харків.
4. Розвиток критичного мислення. Укладач: Пальцева І.В – Сокіль; відділ освіти Сокальської районної державної адміністрації, Великомоствіський освітній округ, 2010. – 22 с.
- 5.Заблоцька О.С. Предметні компетенції з хімії у вищій екологічній освіті / О.С. Заблоцька // Вісник Житомирського державного університету. Випуск 25. Педагогічні науки. – 2005. – С.124-128.